

Motion till riksdagen

1989/90:Jo94

av Gunnar Björk och Karin Starrin (båda c)

med anledning av prop. 1989/90:146

Livsmedelspolitiken

Inledning

Jordbruket är basnäringen på landsbygden i Gästrikland och Hälsingland. Insatser för att främja företagande och en näringsutveckling på landsbygden har varit, är och kommer att vara ett viktigt inslag för landsbygdens utveckling. För att uppnå ett stabilare befolkningsunderlag har åtskilliga arbetstillfällen tillskapats i kombination med jord- och skogsbruk.

I regeringens proposition avseende den framtida jordbrukspolitiken kommer omställningen att leda till en väsentligt minskad sysselsättning dels genom minskad mjölkproduktion, dels genom krympt brukad areal. För Gävleborgs län kommer detta att innebära en reduktion av 1 000 mjölkproducenter eller 25 000 mjölkkor och ca 20 000–25 000 ha odlad åkerareal. Svårigheter att kunna kompensera förlorade arbetstillfällen kommer tyvärr att bli en verklighet. Redan idag är nedläggning på grund av dålig lönsamhet alltför vanlig. Med de framtidsutsikter som föreslås av propositionen kommer avfolkningen att få ytterligare fart.

Gävleborgs län är i många avseenden ett gränsland mellan Svealand och det övriga Norrland. Inom jordbrukets område bildar vi i många avseenden en gräns mot söder men inte i de avseenden som gränserna följer skogslänen.

Prisstöd

Utan det särskilda prisstödet till jordbruket i norra Sverige skulle det inte finnas förutsättningar för att bevara ett livskraftigt jordbruk. Därför är det helt nödvändigt att detta prisstöd bibehålls och uppräknas.

Gävleborgs län är uppdelat på många olika regioner vad avser kött- och mjölkpristillägget. I propositionen, s. 96, framgår inte helt klart i vilken region Gästrikland ingår. Vi förutsätter att skrivningen skall tolkas så att regionindelningen är oförändrad, vilket innebär att Gästrikland utom Ockelbo samt Hamrånge församling vad avser mjölkpristillägget ingår i område 4.

I propositionen anges att prisstödet konstruktion i huvudsak skall behållas som för närvarande. Stadsrådet säger klart ut att eventuella sänkningar av produktionspriserna i övriga delar av landet inte skall tillåtas få motsvarande återverkningar i norra Sverige. Vidare sägs att "stödet nivå skall där-

för kunna anpassas till eventuella framtida förändringar så att lönsamhetsnivån i jordbruket i norra Sverige inte tillåts sjunka nämnvärt under dagens nivå".

Vi känner en stor oro för vad som skall läsas in i denna markering. Det finns inga utrymmen alls till att låta lönsamheten sjunka, oavsett om det endast är fråga om nämnvärt.

Vi anser att den av regeringen föreslagna uppräknigen med 6 % av enbart stödbeloppet för budgetåret 1990/1991 skulle innebära en kraftig lönsamhetsförsämring för jordbruket i norra Sverige. Med en inflation på 6 % måste en uppräkning ske med den totala kostnadsvolymen som bas. Totalt bör jordbruket i norra Sverige därför åtminstone kompenseras med 180 miljoner kronor till 805 miljoner kronor.

Beredskapsskäl

Detta som nämnts ovan är angeläget inte minst ur beredskapssynpunkt. Detta har aktualiserats ytterligare efter 1987 års försvarsbeslut mellan fj och s som gett till resultat att jordbruksnämnden under året 1988/89 sålt ut alla sina lager av kvävegödselmedel. Även sojamjöl har sålts ut.

De tankegångar som LAG framfört innebär en ytterligare omsvängning. Enligt kommittén produceras i fredstid mer jordbruksprodukter än vad som kan avsättas. Man anser att den fredstida produktionsapparaten är överdrivet stor, medan t.ex. lagring är otillräcklig.

Utvecklingen går nu mot en ökad åkerareal. Då ökar behovet av kväve. Vid ett importbortfall under en längre tid ökar således istället kvävebehovet. Därför föreslår man nu återigen att en uppbyggnad av lagren av livsmedel och insatsvaror bör påbörjas under budgetåret 1990/91 och att utförsäljningen av befintliga varor skall avbrytas!

Regionala stödet

När det regionala stödet, som för närvarande utgår inom ramen för prisregleringen på kött- och mjölkområdet och som främst går till förädlingsindustrin, skall samordnas med prisstödet är det oerhört angeläget att kostnadsutvecklingen följs upp kontinuerligt. Vi instämmer i att nu när förutsättningarna i jordbruket kommer att förändras avsevärt är det angeläget att översyner sker kontinuerligt. Vi anser att översyner behöver göras med halvårsvisa uppräknningar.

Produktstöd

Det har skett en oacceptabel avveckling av jordbruksföretag i norra Sverige. Därför är det mycket angeläget att nu skapa förutsättningar för att bibehålla produktionen och t.o.m. i vissa områden även för att öka produktionen. Det stöd som utgår till jordbruket måste utformas så att största möjliga produktionsstimulans uppnås. Det stöd som utbetalas inom mjölk-, kött- och fläskproduktionen skall därför utgå som ett produktstöd.

Fraktbidrag socker

Mot. 1989/90

Jo94

I förslaget ingår att de fyra nordligaste länen samt Kopparbergs län skall erhålla fraktbidrag ur sockerregleringsfonden. Att detta inte skulle utgå till Gävleborg kan inte accepteras. Samma stöd bör utgå till alla Norrlandsläna.

Glesbygdsstöd

Konsekvenserna av den förändrade jordbrukspolitiken för den regionala utvecklingen är svår att överblicka. Som redan har nämnts är en viktig slutsats att betydligt mer och genomgripande insatser krävs för att inte motverka landsbygdens utveckling. Utvecklingsinsatser krävs för att utveckla nya näringar och affärsområden för jordbrukets råvaror. Samordningen med regionalpolitiken är helt nödvändig. Vi instämmer med propositionen vad gäller satsningar på s.k. kombinationsföretag där jordbruket ingår som en del. De arbetstillfällena som redan finns måste bevaras. Därför måste ett anslag på 200 miljoner kronor i glesbygdsstöd beviljas.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppräknigen av prisstödet till norra Sverige,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts att det regionala stödet följs upp halvårsvis,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om produktstödet,
4. att riksdagen beslutar anslå 200 milj.kr. till glesbygdsstöd,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen om att fraktbidrag från sockerregleringsfonden även skall utgå till Gävleborgs län.

Stockholm den 8 maj 1990

Gunnar Björk (c)

Karin Starrin (c)